

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

P7_TA(2014)0012

Efektīvas darba inspekcijas kā stratēģija darba apstākļu uzlabošanai Eiropā**Eiropas Parlamenta 2014. gada 14. janvāra rezolūcija par efektīvām darba inspekcijām kā stratēģiju darba apstākļu uzlabošanai Eiropā (2013/2112(INI))**

(2016/C 482/05)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā preambulu, kā arī 3. un 6. pantu,
- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību, jo īpaši tā 6., 9., 145., 151., 152., 153., 154., 156., 159. un 168. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās 1., 3., 27., 31., 32. un 33. pantu,
- ņemot vērā 1996. gada 3. maija Eiropas Sociālo hartu un jo īpaši tās I sadaļu un II sadaļas 3. pantu,
- ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) darba pamatstandartus un tās konvencijas un ieteikumus par darba administrēšanu un darba inspekcijām (81. un 129. konvencija) — starptautiskus kritērijus, kas jāievēro, lai nodrošinātu tiesību normu piemērošanu attiecībā uz darba apstākļiem un darba ņēmēju aizsardzību,
- ņemot vērā SDO 143. konvenciju par migrējošiem darba ņēmējiem (1975. gads) un SDO papildu noteikumus par migrējošiem darba ņēmējiem, kur noteikts, ka ir jāveic visi nepieciešamie un atbilstīgie pasākumi, lai likvidētu nelikumīgu imigrāciju, kuras mērķis ir darba meklējumi, un imigrantu nelikumīgu nodarbinātību, ņemot vērā arī noteikumus par administratīvu, civilu un kriminālu sankciju piemērošanu attiecībā uz migrējošo darba ņēmēju nelikumīgu nodarbinātību,
- ņemot vērā SDO programmu pienācīga darba nodrošināšanai,
- ņemot vērā SDO konvencijas un ieteikumus saistībā ar veselības aizsardzību un drošību darbā,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1338/2008 attiecībā uz Kopienas statistiku par sabiedrības veselību un veselības aizsardzību un drošību darbā ⁽¹⁾,
- ņemot vērā Padomes 1989. gada 12. jūnija Direktīvu 89/391/EEK par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (pamatdirektīva) ⁽²⁾, un tās atsevišķās direktīvas,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīvu 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem ⁽³⁾,
- ņemot vērā Padomes un dalībvalstu pārstāvju 1999. gada 22. aprīļa Padomes sanāksmē pieņemto rezolūciju par rīcības kodeksu labākai sadarbībai starp dalībvalstu iestādēm cīņā pret starpvalstu krāpšanu sociālās apdrošināšanas pabalstos un iemaksās un nelikumīgu nodarbinātību un par darbaspēka starptautisku izīrēšanu ⁽⁴⁾,
- ņemot vērā Padomes 1999. gada 22. oktobra Direktīvu 1999/85/EK, kas groza Direktīvu 77/388/EEK, kas attiecas uz iespēju eksperimentālā kārtā darbietilpīgiem pakalpojumiem piemērot pazeminātu PVN likmi ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ OV L 354, 31.12.2008., 70. lpp.⁽²⁾ OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.⁽³⁾ OV L 299, 18.11.2003., 9. lpp.⁽⁴⁾ OV C 125, 6.5.1999., 1. lpp.⁽⁵⁾ OV L 277, 28.10.1999., 34. lpp.

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Direktīvu 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi ⁽¹⁾,
- ņemot vērā Komisijas 2007. gada 24. oktobra paziņojumu “Pastiprināta cīņa pret nelikumīgu nodarbinātību” (COM(2007)0628),
- ņemot vērā Komisijas 2007. gada 24. oktobra paziņojumu par Komisijas Zaļās grāmatas “Darba likumdošanas modernizēšana, lai risinātu 21. gadsimta radītās problēmas” publiskās apspriešanas rezultātiem (COM(2007)0627),
- ņemot vērā Komisijas 2010. gada 3. marta paziņojumu “EIROPA 2020. Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei (COM(2010)2020)” un stratēģijas galveno mērķi — nodarbinātības līmeni Eiropas Savienībā līdz desmitgades beigām palielināt līdz 75 %,
- ņemot vērā 2011. gada 15. decembra rezolūciju par Eiropas stratēģijas drošībai un veselības aizsardzībai darbā laikposmam no 2007. līdz 2012. gadam termiņa vidusposma pārskatīšanu ⁽²⁾,
- ņemot vērā 2008. gada 9. oktobra rezolūciju par pastiprinātu cīņu pret nelikumīgu nodarbinātību ⁽³⁾,
- ņemot vērā 2007. gada 23. maija rezolūciju par pienācīgas kvalitātes darba visiem veicināšanu ⁽⁴⁾,
- ņemot vērā tā 2007. gada 11. jūlija rezolūciju par darba likumdošanas modernizēšanu, lai risinātu 21. gadsimta radītās problēmas ⁽⁵⁾,
- ņemot vērā tā 2006. gada 26. oktobra rezolūciju par Direktīvas 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā piemērošanu ⁽⁶⁾,
- ņemot vērā tā 2009. gada 26. marta rezolūciju par apakšlīgumus slēdzošo uzņēmumu sociālo atbildību ražošanas ķēdēs ⁽⁷⁾,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2013. gada 23. maija rezolūciju par darba apstākļiem un veselības aizsardzības un drošības standartiem pēc neseniajiem rūpnīcu ugunsgrēkiem un ēkas sabrukšanas Bangladešā ⁽⁸⁾,
- ņemot vērā Izaugsmes un nodarbinātības integrētās pamatnostādnes (2008.–2010. gadam) (COM(2007)0803),
- ņemot vērā Padomes 1995. gada 22. decembra ieteikumu par nelegālās imigrācijas apkarošanas un nelegālās nodarbinātības apkarošanas līdzekļu saskaņošanu ⁽⁹⁾,
- ņemot vērā Padomes 1996. gada 27. septembra ieteikumu par cīņu pret nelikumīgu trešo valstu pilsoņu nodarbinātību ⁽¹⁰⁾,
- ņemot vērā Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (*Eurofound*) ziņojumu par cīņu pret nelikumīgu nodarbinātību Eiropas Savienībā,
- ņemot vērā īpašo Eurobarometru par nedeklarētu darbu,
- ņemot vērā pētījumu “*ICENUW* — nedeklarēta darba izskaušanai veltītas sadarbības īstenošana Eiropas tīklā” (2010. gads),

⁽¹⁾ OV L 168, 30.6.2009., 24. lpp.

⁽²⁾ OV C 168 E, 14.6.2013., 102. lpp.

⁽³⁾ OV C 9 E, 15.1.2010., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 102 E, 24.4.2008., 321. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 175 E, 10.7.2008., 401. lpp.

⁽⁶⁾ OV C 313 E, 20.12.2006., 452. lpp.

⁽⁷⁾ OV C 117 E, 6.5.2010., 176. lpp.

⁽⁸⁾ Pieņemtie teksti, P7_TA(2013)0230.

⁽⁹⁾ OV C 5, 10.1.1996., 1. lpp.

⁽¹⁰⁾ OV C 304, 14.10.1996., 1. lpp.

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

- ņemot vērā pētījumu “CIBELES — darba inspekciju konverģence Eiropas līmeņa izpildes sistēmā”,
 - ņemot vērā pētījumu “Nedeklarēta darba netiesās mērīšanas metodes ES” (2010. gads),
 - ņemot vērā pētījumu “Iespēja izveidot Eiropas platformu, kas paredzēta darba inspekciju un citu attiecīgu uzraudzības un izpildes struktūru sadarbībai ar mērķi izskaust nedeklarētu nodarbinātību” (2010. gads, *Regioplan*),
 - ņemot vērā Tiesas 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-577/10 Eiropas Komisija/Belģijas Karaliste,
 - ņemot vērā Reglamenta 48. pantu,
 - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A7-0458/2013),
- A. tā kā darba inspekcijas pilda svarīgus uzdevumus aizsargāt darba ņēmēju tiesības, nodrošināt veselību un drošumu darba vietā un cīnīties pret nedrošu darba vidi, novērst nodarbinātības aizsardzības noteikumu pārkāpumus un veicināt taisnīgu un sociāli atbildīgu ekonomikas izaugsmi, palīdzot nodrošināt, ka algas un sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek faktiski samaksātas, tādējādi palielinot nodokļu un sociālās apdrošināšanas ieņēmumus un garantējot sociālā nodrošinājuma pieejamību darba ņēmējiem attiecībā uz slimību, nelaimes gadījumu darbā un pensiju;
- B. tā kā dalībvalstīs tiek izmantoti vairāki modeļi, lai veiktu dažādas specifiskas inspekcijas darbavietā;
- C. tā kā saistībā ar darbinieku norīkošanu darbā visā Eiropas teritorijā ir aizvien lielāka vajadzība pēc darba inspekcijām;
- D. tā kā darba inspekcijai ir svarīga nozīme, lai panāktu tiesību īstenošanu, nodrošinot, ka likumi tiek ievēroti, ka iesaistītās personas pārzina savas tiesības un saistības un ka var tikt novērsti negadījumi, kā arī ļaunprātīga izmantošana;
- E. tā kā ir jāpastiprina darba inspekcijas MVU un mazajos būvlaukumos;
- F. tā kā starptautisku uzņēmumu atbildība par to darba ņēmēju darba apstākļiem, dzīvību un veselību, kas ražo preces un sniedz pakalpojumus, nebeidzas pie veikala durvīm vai rūpnīcas vārtiem, kā arī to nevar nodrošināt tikai ar vienošanos par korporatīvo sociālo atbildību (KSA);
- G. tā kā ārpakalpojumu izmantošana, slēdzot apakšlīgumus un pagaidu darba līgumus, ļoti bieži skar mazkvalificētus darba ņēmējus un mazāk stingras darba attiecības, kas apgrūtina atbildības noteikšanu attiecībā uz arodveselību un darba drošumu (OHS);
- H. tā kā nedeklarēta nodarbinātība negatīvi ietekmē dalībvalstu ekonomiku un Eiropas sociālā modeļa finansiālo stabilitāti un grauj sociālo pakalpojumu finansēšanas un sadales sistēmu, kā arī ir iemesls iesaistīto personu nedrošībai, neaizsargātībai un nabadzībai nodarbinātības laikā un vecumdienās;
- I. tā kā darba inspektoriem ir būtiska loma darba ņēmēju tiesību aizsardzībā, ļaunprātīgas izmantošanas novēršanā un ekonomiskās un sociālās attīstības veicināšanā;
- J. tā kā saistībā ar ekonomikas krīzi darba slodze un spiediens uz darba ņēmējiem ir palielinājies, jo īpaši ietekmējot darba stundas, un tā kā tādēļ ir jāpastiprina darba apstākļu uzraudzības pasākumi;
- K. tā kā rodas arvien jaunāki darba attiecību veidi, ko arvien grūtāk saistīt ar spēkā esošajiem tiesību aktiem;

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

- L. tā kā nelegāla nodarbinātība darba ņēmējiem attiecīgi rada negatīvas sekas, piemēram, nenodrošina piekļuvi informācijai, arodveselības pakalpojumiem un apmācībai un rada psiholoģisku trauksmi saistībā ar iespējamu negadījumu vai nelikumīgas rīcības atklāšanu, tādējādi ietekmējot uzņēmumu ražīgumu un ekonomiku kopumā, kā arī ilgtermiņa sekas, piemēram, nenodrošinot tiesības saņemt vecuma pensiju vai nodrošinot tikai ļoti niecīgas pensijas pabalstus, kā rezultātā palielinās viņu nabadzības risks;
- M. tā kā nedeklarēta nodarbinātība rada negodīgu konkurenci attiecībā pret citiem uzņēmumiem un tādējādi kropļo konkurenci iekšējā tirgū;
- N. tā kā patiesa kopējā tirgus konsolidācija un jebkāda veida sociālā dempinga izskaušana ir cieši saistītas;
- O. tā kā nedeklarētas nodarbinātības līmenis ES 27 valstīs jau ir 18,8 %, bet dažās valstīs — vairāk par 30 % no IKP,
- P. tā kā nedeklarētā nodarbinātība vairākās dalībvalstīs, tostarp arī krīzes dēļ, joprojām pieaug;
- Q. tā kā ir jāievieš ziņošanas pasākumi, lai veicinātu ļaunprātīgas izmantošanas atklāšanu un nodrošinātu ziņotāju aizsardzību, un tā kā ES un dalībvalstīm ir pienākums pilnībā aizsargāt ziņotājus;
- R. tā kā 168 000 Eiropas iedzīvotāju katru gadu mirst no nelaimes gadījumiem darbā vai saslimšanas saistībā ar darbu un 7 miljoni nelaimes gadījumos gūst ievainojumus ⁽¹⁾;
- S. tā kā risku novēršana ir būtiska, lai samazinātu nelaimes gadījumus darbā cietušo un ar darbu saistīto saslimšanu skaitu; tā kā labai darba drošības un veselības aizsardzības pārvaldībai ir pozitīva ietekme gan dalībvalstu un Eiropas, gan arī uzņēmumu līmenī;
- T. tā kā pārbaudes sistēmām dažādā apjomā nepietiek cilvēkresursu un finanšu resursu, lai efektīvi veiktu darba inspekcijas; tā kā rezultātā trūkst stratēģiskās plānošanas attiecībā uz darba inspekcijas iestāžu personālu ES, pastāvīgi samazinoties darbinieku skaitam daudzās valstīs un vienlaikus darba inspektoru darbam kļūstot arvien sarežģītākam;
- U. tā kā darba tirgus sadrumstalotība apvienojumā ar dažu nodarbinātības shēmu nekontrolētu un neregulētu izplešanos atsevišķās dalībvalstīs ievērojami samazina algu līmeņus, kā rezultātā nedeklarētas nodarbinātības problēma var kļūt vēl nopietnāka;
- V. tā kā nedeklarētās nodarbinātības visvairāk skartās nozares ir tās, kurās ir darba augsta intensitāte, piemēram, būvniecības, drošības, uzkopšanas un mājāsaimniecības pakalpojumi, kā arī izmitināšana un aprūpe, kuru raksturīgas iezīmes ir nestabili darba apstākļi un atalgojuma nosacījumi;
- W. tā kā pastāv cieša saistība starp nelegālo imigrāciju un nedeklarēto nodarbinātību, jo cilvēki, kas Eiropā dzīvo nelegāli, nevar stāties likumīgās darba attiecībās, un tādējādi viņiem netiek nodrošināta nekāda aizsardzība;
- X. tā kā darba ņēmējiem, kuri iesaistās nedeklarētā nodarbinātībā, nav sociālās, veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas, un tādējādi viņi ir pakļauti paaugstinātam personīgo finansiālo zaudējumu riskam;
- Y. tā kā saistībā ar pārrobežu pakalpojumiem un nodarbinātības attiecībām darba inspekcijai ir pārrobežu raksturs un pārrobežu piekļuve datiem ir nepietiekama;
- Z. tā kā darba ņēmēji bieži vien nevis brīvprātīgi stājas nedeklarētās darba attiecībās, bet gan viņiem to uzspiež;

⁽¹⁾ EU-OSHA.

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

I. Valsts kontroles pasākumi

Efektīvu darba inspekciju principi

1. uzsver, ka darba inspekcijām ir jāpilda sabiedriska pienākums, kuru drīkst veikt tikai neatkarīgas publiskās iestādes, tomēr tam nevajadzētu nozīmēt, ka darba inspektori nevar saņemt palīdzību, ko tiem sniedz sociālo partneru pārstāvji; uzskata, ka ir jānodrošina OHS dienestu neatkarība no darba devējiem; uzskata, ka attiecībā uz arodveselību uzraudzību, brīdinājumiem, veselības ekspertīzi un padomus veselības jomā var sniegt tikai neatkarīgi veselības un drošuma profesionāļi; pauž nožēlu, ka atsevišķās dalībvalstīs OHS nodrošināšana joprojām tiek uzticēta darba devēju asociācijām; uzsver, ka arodveselības pārbaude un uzraudzība ir jāveic neatkarīgiem inspektoriem, kas ir apmācīti veselības un drošuma jomā;
2. uzsver, ka ir svarīgi izstrādāt valsts rīcības plānus darba inspekciju mehānismu un attiecīgā finansējuma stiprināšanai, piesaistot Eiropas struktūrfondus, jo efektīvas darba inspekcijas sniedz pievienoto vērtību, nodrošinot sociālo kohēziju un kopumā nostiprinot taisnīgumu darbavietā;
3. apliecina, ka darba inspekcijām ir ārkārtīgi būtiska nozīme attiecībā uz profilaksi un uzraudzību, un tām ir pozitīva ietekme attiecībā uz informētības un īpašo zināšanu uzlabošanu uzņēmumā; mudina dalībvalstis palielināt darba inspekcijas personālu un resursus un sasniegt mērķi, kas paredz viena inspektora nodrošināšanu uz katrām 10 000 darbiniekiem, kā to ieteica SDO, un pastiprināt sankcijas pret uzņēmumiem, kas neievēro savas saistības pamattiesību jomā (atalgojums, darba laika ilgums un OHS); uzskata, ka minētajām sankcijām jābūt iedarbīgām, preventīvām un samērīgām;
4. norāda, ka visu kategoriju darba ņēmēji, kurus nodarbina darba devēji vai kuri ir pašnodarbinātas personas, neatkarīgi no statusa, nodarbinātības attiecībām vai izcelsmes ir valsts inspekciju pārraudzībā un šiem darba ņēmējiem ir jānodrošina vienāda aizsardzība; uzsver, ka mēģinājumi ierobežot darba inspekciju jomu var nelabvēlīgi ietekmēt darba ņēmēju veselību un drošumu, kā arī tiesības;
5. uzsver nepieciešamību stiprināt valstu darba inspekciju nozīmi, nodrošināt apmācību to vadībai un saskaņot pienākumus, lai veiksmīgi pārvarētu jaunās problēmas, ar kurām sastopas jaunās inspekcijas;
6. uzskata, ka darba inspekcijas savus uzdevumus efektīvi var pildīt tikai tad, ja tām ir pietiekams finansējums un darbinieku skaits; pauž bažas par to, ka dalībvalstu inspekcijās ir nepietiekams darbinieku skaits un trūkst tālākas apmācības, jo īpaši par Eiropas mēroga problēmām; aicina dalībvalstis stiprināt valsts darba inspekciju sistēmas, jo tām ir jāklūst par būtisku valsts plāna sastāvdaļu ekonomikas krīzes novēršanai; norāda, ka darba inspekcijām ir būtiska loma attiecībā uz to, lai pārliecinātos, ka spēkā esošie tiesību akti tiek pilnībā īstenoti, kā arī nodrošinātu, ka īpaši mazaizsargāti darba ņēmēji tiek iekļauti un aizsargāti;
7. atgādina par vajadzību pēc vienotas darba inspektoru un citu šajā jomā iesaistīto personu apmācības, lai nostiprinātu to ES darba tiesību aktu īstenošanu;
8. uzsver, ka finanšu reformas, kas notiek atsevišķās dalībvalstīs, nekādā gadījumā nedrīkst īstenot uz darba inspekciju cilvēkresursu, finansējuma un materiālās un tehniskās infrastruktūras rēķina;
9. norāda, ka juridiskās saistības un darba ņēmēju prasības, šķiet, ir divi galvenie faktori, kas motivē darba devējus īstenot profilakses politiku ⁽¹⁾;
10. ir pārliecināts, ka bez atbilstīga risku izvērtējuma ir neiespējami nodrošināt darba ņēmēju pienācīgu aizsardzību; uzskata, ka ir svarīgi palīdzēt MVU izstrādāt risku profilakses politiku; uzsver, cik pozitīva ietekme ir tādām iniciatīvām kā Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (EU-OSHA) izstrādātais tiešsaistes interaktīvais riska novērtējums (OiRA), kas ir vienkāršas, bezmaksas un mērķtiecīgas;

⁽¹⁾ EU-OSHA, *Esener* pētījums, 2009. gads.

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

11. atgādina, ka visas dalībvalstis ir parakstījušas un ratificējušas SDO 81. konvenciju par darba inspekcijām; tāpēc aicina dalībvalstis īstenot minētās konvencijas principus;
12. uzsver, ka darba inspekcijas ir efektīvas arī tad, ja tās tiek īstenotas, iepriekš par to nepaziņojot, atkārtoti un nejaušas izlases veidā; norāda, ka efektīvas sankcijas par pārkāpumiem jāparedz tā, lai darba devēji nevar gūt labumu no esošā tarifu vai tiesiskā regulējuma apiešanas;
13. norāda, ka uz darba inspekcijas rezultātiem jāattiecinā skaidri rīcības termiņi, lai efektīvi novērstu ļaunprātīgu izmantošanu un cietušajiem laikus nodrošinātu aizsardzību;
14. norāda, ka darba inspektoriem dalībvalstīs jābūt tiesībām veikt inspekciju uz vietas, izmantot modernus pārbaudes instrumentus, darboties saskaņoti ar visām iesaistītajām iestādēm, tiem jābūt atbilstošām prasmēm un tiesībām strādāt neatkarīgi;
15. aicina dalībvalstis gadījumos, kad darba inspektori konstatējuši ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus vai kad ziņotāji informējuši darba inspektoros par ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem, aizsargāt iesaistītos darba ņēmējus un visus attiecīgos ziņotājus un nodrošināt viņiem iespēju bez maksas panākt savu tiesību īstenošanu; vērš uzmanību uz to, ka attiecīgi pasākumi, piemēram, tiesības patstāvīgi vai kolektīvi iesniegt prasību, ir iesaistīto darba ņēmēju un ziņotāju efektīvi aizsardzības līdzekļi; aicina dalībvalstis ieviest pasākumus ziņotāju un viņu ģimeņu aizsardzībai, lai veicinātu ļaunprātīgas izmantošanas atklāšanu; uzsver, ka ir svarīgi aizsargāt nelegālā situācijā esošu migrējošo darba ņēmēju tiesības un ka arī šai jomai būtu jāvelta uzmanība; tādēļ atgādina dalībvalstīm par SDO 1975. gada Konvenciju Nr. 143 par migrējošiem darba ņēmējiem (papildu noteikumi);
16. aicina dalībvalstis ieviest tiesību normas ar nodarījuma smagumam samērīgām sankcijām un piemērot pietiekamas sankcijas, lai atturētu no darba apstākļu neievērošanas; uzsver, ka pētījumi ir skaidri apliecinājuši to, ka darba apstākļu uzlabošanu visvairāk ietekmē stingri un labi koordinēti preventīvie pasākumi un agrīnas inspekcijas, cita starpā sniedzot informāciju un konsultācijas darba devējiem vai veicot nedeklarēto darba ņēmēju reģistrēšanu ar atpakaļejošu spēku;
17. norāda, ka visu iesaistīto sociālo iestāžu elektroniski tīkli kā, piemēram, Beļģijas tīkls "*Crossroads Bank for Social Security*"⁽¹⁾, kas atvieglo datu apmaiņu visu iesaistīto iestāžu starpā, ir lietderīgs instruments, kas valstu darba inspekcijām nodrošina ātru piekļuvi inspekcijai vajadzīgajiem datiem;
18. uzsver, ka darba inspekcijām, veicot inspekcijas, kas skar migrējošus un no ES un trešām valstīm nosūtītus darba ņēmējus, ir jāpārvar zināmas problēmas; uzsver, ka, lai darba inspekcijas būtu efektīvas, tām ir jābūt pietiekami labi informētām par situācijām, kas saistītas ar augstu neatbilstības risku; norāda, ka valstu elektroniskās iepriekšējās reģistrācijas sistēmas, kurās darba ņēmējiem obligāti jāreģistrē ārvalstu darba ņēmēji varētu ievērojami vienkāršot darba inspekciju darbību;
19. norāda, ka sociālie partneri saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi var būtiski veicināt spēkā esošo noteikumu ievērošanu; aicina dalībvalstis iesaistīt sociālos partnerus gan valsts darba inspekcijas plānu izstrādē un formulēšanā, gan pašās darba inspekcijās;
20. atbalsta papildu trīspusēju nozaru inspekciju izveidi, kurās būtu pārstāvēta valdība, darba ņēmēji un darba devēji, un aicina tās sākt darbību izmēģinājuma iniciatīvas ietvaros dalībvalstīs, kurās ir vislielākais nedeklarētās nodarbinātības līmenis;
21. atzīmē, ka lauku apvidos darba inspekcijas tiek veiktas mazākā apmērā; aicina dalībvalstis atbilstoši iekļaut arī lauku reģionus;
22. norāda, ka, salīdzinot ar pastāvīgiem darbiniekiem, pagaidu darba ņēmējiem bieži tiek piemēroti neizdevīgāki darba nosacījumi; norāda, ka, lai nodrošinātu pagaidu darba tiesisko attiecību kontroli, ir jāpaplašina inspektoru tiesības, iekļaujot tādu uzņēmumu pārbaudes, kuri pieņem darbā pagaidu darba ņēmējus, kā arī ietverot atalgojuma un nodarbinātības noteikumu ievērošanas un minimālo darba algas likmju pārbaudi, ja to prasa attiecīgie dalībvalstu tiesību akti vai valsts

⁽¹⁾ <http://www.ksz.fgov.be/en/international/page/content/websites/international/aboutcbss.html>.

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

kopīgumi; pieprasa, lai veselības aizsardzības un drošības problēmu novēršanai darbavietā tiktu piešķirta vienlīdz liela uzmanība gan privātajā, gan valsts sektorā; norāda, ka obligāti jāievēro nediskriminācijas princips; norāda, ka jānodrošina iespēja, izmantojot tiešsaistes pakalpojumu vai tīmekļa vietni, pagaidu darbos strādājošiem uzzināt informāciju par viņu tiesībām, tostarp par tiesībām saistībā ar darba algas likmēm;

23. pauž bažas par sezonas strādnieku (galvenokārt no trešām valstīm) stāvokli lauksaimniecības nozarē; uzskata, ka šajā nozarē darba inspekcija ir jāpastiprina; norāda, ka nodarbinātībai šajā nozarē ir raksturīgs deklarētās un nedeklarētās nodarbinātības sajaukums;

24. atgādina, ka darba ņēmēji, kas nodarbināti privātās mājsaimniecībās, bieži netiek deklarēti vai tiem ir mazāk tiesību nekā citiem darba ņēmējiem, tomēr šo faktu pārbaude bieži vien neattiecas uz valstu darba inspekciju kompetences jomu; aicina dalībvalstis ratificēt SDO 189. konvenciju un atbilstoši šai konvencijai izstrādāt un ieviest pasākumus darba inspekciju, izpildes un sankciju īstenošanai, atbilstoši valsts tiesību aktiem un noteikumiem ņemot vērā mājsaimniecības darbu īpašo raksturu; uzsver, ka piemērojot šādus pasākumus, saskaņā ar valsts tiesību aktiem un noteikumiem būtu jāparedz nosacījumi, atbilstoši kuriem var tikt piešķirta piekļuve mājsaimniecībām, pienācīgi ievērojot tiesības uz privātumu;

25. vērš uzmanību uz to mājās strādājošo un tāldarba veicēju specifisko situāciju, kuri saistībā ar darbu mājās vai ārpus darba devēja darba telpām arī var tikt pakļauti darba likuma ļaunprātīgai izmantošanai gadījumā, ja darba devēji neizpilda savas saistības pret tiem;

26. uzsver, ka īpaša uzmanība jāvelta transporta nozarei, kura tās mobilā rakstura dēļ var radīt papildu problēmas darba inspekcijām; aicina atbilstīgi aprīkot darba inspekcijas, lai tās varētu veikt efektīvas inspekcijas šajā nozarē;

27. pauž nožēlu par to, ka viltus pašnodarbinātības gadījumu skaits, jo īpaši būvniecības un gaļas pārstrādes nozarē, ir dramatiski palielinājies, jo īpaši saistībā ar darbinieku norīkošanu; aicina dalībvalstis ieviest piemērotus pasākumus, lai izskaustu viltus pašnodarbinātību, piemēram, nosakot kritērijus, kādas personas ir vai nav uzskatāmas par nodarbinātām, lai tādējādi darba inspektori varētu nošķirt viltus pašnodarbinātību no legītimas pašnodarbinātības; norāda, ka, lai novērstu viltus pašnodarbinātību, dalībvalstīm jārada iespēja ieviest tālejošas prasības vai kontroles pasākumus;

Nedeklarēta nodarbinātība

28. aicina valstu darba inspekcijas un citas attiecīgās iestādes izstrādāt rīcības plānu nedeklarētas nodarbinātības likvidēšanai, iekļaujot visus nodarbinātības un pašnodarbinātības ļaunprātīgas izmantošanas veidus; uzsver, ka nedeklarētas nodarbinātības problēma, ja to pienācīgi nerisina, apdraud ES spēju izpildīt tās nodarbinātības mērķus radīt vairāk un labākas darbavietas un panākt spēcīgāku izaugsmi;

29. pauž nopietnas bažas par nelegālā vai neoficiālā situācijā esošu migrējošo darba ņēmēju ārkārtīgo neaizsargātību, kuri tiek ekspluatēti nedeklarētās darbavietās ar zemiem sociālās aizsardzības standartiem, zemu algu un garām darba stundām nedrošos darba apstākļos; uzsver, ka jebkādam darba inspektoru un imigrācijas iestāžu sadarbībai būtu jāaprobežojas ar ļaunprātīgu darba devēju atklāšanu, nevis jāveicina sankcijas pret migrējošiem darba ņēmējiem vai viņu izraidīšana, kā rezultātā faktiski tiek apdraudēta pasākumu īstenošana nedeklarētas nodarbinātības izskaušanai;

30. uzskata, ka tur, kur darba inspekcijas ir atbildīgas par migrantu un norīkotu darbinieku lietu izskatīšanu, darba inspektoru apmācības programmās būtu jāiekļauj jautājumi par nedeklarētu nodarbinātību un cilvēktirdzniecību, kas ir cieši saistīti jautājumi, kā arī attiecīgos gadījumos apmācība valodu jomā;

31. uzskata, ka sankcijas ir efektīvas tikai tad, ja, nodarbinot nelegālus darba ņēmējus, darba devēji nevar gūt peļņu, bet sodi ievērojami pārsniedz darba izmaksas par deklarētu darba ņēmēju;

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

32. konstatē, ka palielinās viltus pašnodarbinātības, ārpakalpojumu un apakšuzņēmumu izmantošanas gadījumu skaits, kā rezultātā var palielināties nepastāvīgo darbavietu skaits un vēl vairāk pasliktināties jau tā zems nedeklarēto darba ņēmēju aizsardzības līmenis; uzskata, ka līgumslēdzēja vispārējās atbildības juridiskās sistēmas var būt noderīgi instrumenti, lai panāktu lielāku atbilstību darba standartiem visā ražošanas procesā, un uzskata, ka būtu jāapsver šādu sistēmu ieviešana visās dalībvalstīs, vienlaikus atzīstot, ka joprojām būtiskas ir darba inspektoru veiktās pārbaudes;

Darba aizsardzība — veselība un drošums darbā

33. norāda, ka ir sarežģīti īstenot darba drošuma un veselības noteikumus attiecībā uz tiem darba ņēmējiem, kuri ir iesaistīti nedeklarētās darbībās; uzsver, ka tiesības uz drošību un veselības aizsardzību darbā ir tiesības, ko piemēro katram darba ņēmējam vai pašnodarbinātai personai, un šo tiesību izpilde būs nodrošināta, labāk īstenojot spēkā esošos tiesību aktus; prasa, lai dalībvalstis izpētītu iespēju piedāvāt bezmaksas konfidenciālu medicīnisko apskati vai vismaz veikt šādu apskati vienu reizi darba līguma darbības laikā visiem darba ņēmējiem, lai nodrošinātu tiem minimālo aizsardzības līmeni;

34. atbalsta stingrāku sankciju noteikšanu uzņēmumiem, kas neievēro saistības attiecībā uz darba ņēmēju pamattiesībām, un uzskata, ka šajā jomā sankcijām jābūt tik lielā mērā atturošām un pārliecinošām, lai darba devējiem nekādā gadījumā nebūtu izdevīgi neievērot spēkā esošos darba un veselības aizsardzības noteikumus; aicina dalībvalstis apsvērt sankciju noteikšanas sistēmas, lai sodu apmērs būtu samērīgs kaitējuma apmēram un lai nodrošinātu, ka tas pārsniedz neievērošanas rezultātā gūtās peļņas apmēru;

35. norāda, ka stratēģijā "Eiropa 2020" tiek pievērsta uzmanība vajadzībai iesaistīt darba tirgū vairāk sievietes, un uzskata, ka darbavietu inspektoriem būtu jāpārzina gan sievietes, gan vīriešu darba apstākļi;

36. prasa piemērot šīs soda sankcijas arī tiem uzņēmumiem, par kuriem ir konstatēts, ka tie darba ņēmējus par viņu darbību arod biedrībās vai saistībā ar veselības un drošuma jautājumiem iekļauj "melnajā sarakstā";

37. prasa atbalstīt valstu darba inspekcijas, īstenojot efektīvu darba aizsardzību uzņēmumu līmenī, jo īpaši mazos un vidējos uzņēmumos; mudina dalībvalstis nodrošināt, lai inspekcijas pastiprināti pievērstos konkrētu un īstenojamu risinājumu meklēšanai, lai novērstu trūkumus, kas darbā konstatēti veselības un drošuma jomā;

38. atbalsta Vecāko darba inspektoru komitejas (VDIK) pozitīvo rīcību valstu kultūras tuvināšanā; aicina nostiprināt šīs komitejas resursus un kompetenci; aicina nostiprināt tās sadarbību ar Luksemburgas konsultatīvo komiteju; uzskata, ka Komisijas Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēja komiteja būtu regulāri jāinformē par attīstību dalībvalstīs darba inspekciju un veselības aizsardzības un darba drošības jomā;

39. uzskata, ka šie veselības aizsardzības un drošības aspekti būtu jāņem vērā arī gaidāmajā ES stratēģijā par drošību un veselības aizsardzību darbavietā; aicina darba inspekcijas izvērst mērķtiecīgu preventīvo un izglītošanas pasākumu īstenošanu, lai vairotu iedzīvotāju izpratni par veselības un drošuma noteikumiem un procedūrām; aicina Komisiju un dalībvalstis paaugstināt REACH ieviešanu un jo īpaši to ķīmisko vielu aizstāšanu, kas rada vislielākās bažas; uzskata, ka prioritāšu noteikšanā attiecībā uz šīm vielām būtu jāņem vērā arodslimības;

II. Ieteikumi Eiropas līmeņa politikai*Ātrāka, efektīvāka informācijas pārrobežu apmaiņa*

40. uzskata, ka valstu iestāžu un sociālo partneru veiksmīgai sadarbībai ir būtiska nozīme, lai likvidētu sociālo dempingu un iekšējā tirgū nodrošinātu godīgu konkurenci; atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu izveidot darba inspektoru Eiropas platformu; šajā sakarā aicina Komisiju Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (*Eurofound*) ietvaros izveidot Eiropas nedeklarētās nodarbinātības darba inspektoru platformu, kura būtu šīs aģentūras papildu funkcija, lai aģentūra organizētu platformas darbu un sekmētu pieredzes un labas prakses apmaiņu, sniedzot aktuālu, objektīvu, ticamu un salīdzināmu informāciju, uzlabotu pārrobežu sadarbību un identificētu un uzskaitītu pastkastītes uzņēmumus un līdzīgas darbības;

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

41. aicina Komisiju sadarbībā ar sociālajiem partneriem un attiecīgajām valstu iestādēm, neskarot subsidiaritātes principu, piešķirt pienācīgus cilvēkresursus, lai risinātu jautājumus saistībā ar darba aizsardzības noteikumu pārkāpšanu un nedeklarētu nodarbinātību, kompetences jomā cita starpā iekļaujot pastkastītes uzņēmumu identifikāciju un starptautisku pakalpojumu sniedzēju kontroli, un izstrādāt ES mēroga turpmākas apmācības programmas inspekcijām, ietverot tādu problēmu risināšanu kā viltus pašnodarbinātība un norīkošana, noteikumu apiešanas jaunāko paņēmieni identifikācija un pārrobežu kontroles organizēšana; turklāt iesaka valstu inspekcijām veikt kopējās ārpuskārtas pārrobežu pārbaudes, jo īpaši robežu tuvumā esošos apgabalos;

42. aicina Komisiju apsvērt, vai ir vērts ieviest pret viltojumiem drošu Eiropas sociālās apdrošināšanas identifikācijas apliecību vai citu ES mēroga elektronisku dokumentu, kurā varētu saglabāt visus attiecīgos nodarbinātības attiecību pārbaudei vajadzīgos datus, piemēram, informāciju par sociālās apdrošināšanas statusu un darba laikiem, un kurš atbilstu stingriem datu aizsardzības noteikumiem, jo īpaši apstrādājot jutīgus personu datus; tādēļ uzsver, ka ir svarīgi pirms šādas kartes izstrādes uzsākšanas un tās laikā rūpīgi pārbaudīt ietekmi uz privātumu;

43. aicina Komisiju ziņošanai par darba aizsardzības noteikumu pārkāpumiem un par nedeklarētu nodarbinātību īstenot izmēģinājuma projektu Eiropas mēroga agrīnās brīdināšanas mehānismam, kas veicinātu ātru informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un ko papildinātu "melns saraksts", lai laikus un efektīvāk novērstu nodarbinātības aizsardzības noteikumu pārkāpumus; norāda, ka agrīnās brīdināšanas mehānismu var saistīt ar ātrās ziņošanas sistēmu patērētāju aizsardzības jomā (RAPEX); uzsver precīzas dokumentācijas nepieciešamību par pārkāpumiem, sistemātiski reģistrējot pārbaūžu rezultātus, lai mērķtiecīgi izskaustu ļaunprātīgu rīcību;

44. uzskata, ka lielākai dalībvalstu sadarbībai un informācijas apmaiņai par nelikumīgu nodarbinātību cīņā pret nedeklarētu nodarbinātību ir būtiska pievienotā vērtība Eiropā; uzsver, ka tas noderīgā veidā veicinātu ES likumdošanas iniciatīvas attiecībā uz neregistrēto nodarbinātību, veicināt paraugprakses apmaiņu un uzlabotu koordināciju starp darba inspekcijām dažādās valstīs;

45. norāda, ka dažos pārrobežu gadījumos valstu inspekciju tiesības pārbaudīt ārvalstu uzņēmumus ir stipri ierobežotas un ka tas apdraud gan darba ņēmēja aizsardzību, gan konkurences apstākļu vienlīdzību; prasa darbinieku norīkošanas informāciju, piemēram, A1 sertifikātus par norīkošanu darbā, neizsniegt ar atpakaļejošu datumu, un iekļaut ES mēroga reģistrā, kas papildinātu pastāvošos valstu reģistrus un būtu pieejams iestādēm visā ES, lai veicinātu kontroli valsts līmenī par norīkoto darbinieku darba attiecībām, šo informāciju sniegtot vairākās valodās; šajā sakarā norāda, ka liela nozīme ir efektīvākai pārrobežu informācijas apmaiņai starp dažādām kompetentajām iestādēm; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, lai darba inspekcijas varētu pilnībā izmantot savas tiesības veikt nediskriminējošas un neatkarīgas inspekcijas neatkarīgi no uzņēmuma atrašanās vietas;

46. saistībā ar Direktīvas par darba ņēmēju norīkošanu darbā īstenošanu atgādina, ka dokumentu garums nedrīkst būt šķērslis to tulkošanai, ja šo dokumentu tulkošanu pieprasa inspekcija;

Jaunas ES tiesību aktu iniciatīvas

47. uzsver, ka pašreizējās direktīvās sociālajā un nodarbinātības jomā nav pietiekami uzsvērtā darba inspekciju izpildes uzlabošana un uzdevums; uzskata, ka šajā ziņā ir rūpīgi jāizvērtē pašreizējās direktīvas un vajadzības gadījumā jāveic to pārskatīšana, kā arī ka Eiropas darba tiesībās sekmīgāk jārisina īstenošanas jautājums; tādēļ atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir ierosinājusi iekļaut direktīvās inspekcijas standartu minimumu attiecībā uz noteiktām darba ņēmēju grupām; uzsver, ka darba inspekciju un sociālo partneru loma ir jāņem vērā ar sociālo drošību un ar nodarbinātību saistītos jautājumos tādā veidā, kas nodrošinātu efektīvu aizsardzību;

48. aicina dalībvalstis un Komisiju veicināt augstāku darba standartu brīvprātīgu ieviešanu uzņēmumiem, izveidojot bezmaksas "sociālā marķējuma" sistēmu, kas atzīta valsts vai ES līmenī;

Otrdiena, 2014. gada 14. janvāris

49. norāda, ka dažās dalībvalstīs nodarbinātībā jau ir iesaistīti bērni, kas jaunāki par 14 gadiem; uzskata par nepieciešamu stiprināt darba inspektoru nozīmi un kampaņas pret bērnu nodarbinātību; aicina Komisiju ieviest īpašas ES mēroga kontroles un uzraudzības kampaņas attiecībā uz jauniešu darba apstākļiem, īpašu uzmanību pievēršot gados jauniem migrējošiem darba ņēmējiem;

50. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, lai procesuālā tiesības un īstenošanas tiesības, piemēram, direktīvas priekšlikumā "Par pasākumiem, ar ko veicina darba ņēmējiem piešķirto tiesību īstenošanu darba ņēmēju pārvietošanās brīvības jomā" paredzētās tiesības, būtu pieejamas visiem darba ņēmējiem;

51. uzskata, ka ir svarīgi attiecībā uz mobiliem darbiniekiem ļaut valstu darba inspekcijām un attiecīgos gadījumos darba ņēmēju organizācijām pārbaudīt visus faktus, kas pēc to ieskatiem ir nozīmīgi; norāda, ka dalībvalstīm jānodrošina efektīvu pārbaudes un uzraudzības mehānismu ieviešana to teritorijā, lai kontrolētu un uzraudzītu īstenošanas direktīvā paredzēto noteikumu un nosacījumu ievērošanu;

52. aicina Komisiju izstrādāt un nodrošināt dalībvalstīm paraugprakses vadlīnijas un veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu starp tām, lai tās varētu efektīvāk pārbaudīt un kontrolēt pagaidu darba aģentūru darbību; uzsver, ka dalībvalstīm būtu jāpalielina pagaidu darba aģentūru visaptverošas pārbaudes un jāapsver pasākumi šādu uzņēmumu iespējamai sertifikācijai un ziņošanas pienākumu ieviešanai;

53. aicina Komisiju, ievērojot subsidiaritātes principu, ierosināt zaļo grāmatu, kas atbalstītu darba inspektoru lomu un noteiktu darba inspekciju ES standartus un vienotas apmācības prasības šajā jomā, vienlaikus ņemot vērā atšķirības starp valstu darba tirgiem;

54. aicina Komisiju atrast labākus veidus, kā novērst sociālā dempinga gadījumus ES un ierosināt attiecīgus instrumentus šajā jomā;

o

o o

55. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai un dalībvalstu parlamentiem.
